

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра фінансів та економіки
(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(Жильцов О.Б.)

11 » 09 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ

Вступ до спеціальності

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності _____ 051 "Економіка"
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня _____ першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми _____ 051.00.01 "Економіка"
(шифр і назва освітньої програми)

2019

Розробники:

Фещук Марія Юріївна, викладач кафедри фінансів та економіки факультету інформаційних технологій та управління

Викладачі:

Фещук Марія Юріївна, викладач кафедри фінансів та економіки факультету інформаційних технологій та управління

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів та економіки

Протокол від 30. 08.2018 р. № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис) Рамський А.Ю.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми *051.00.01 Економіка. Урбаністика міста*)

30. 08.2018 р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) Лойко В.В.

Робочу програму перевірено

_____. _____. 20 ____ р.

Заступник директора/декана _____ (підпис) Мельник І.Ю.

Пролонговано:

на 20 19/20 20 н.р. _____ (підпис) (Рамський А.Ю. (ПІБ)), « 13 » 08 2019 р., протокол № 8

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20 ____ р., протокол № ____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
<i>Вид дисципліни</i>	Нормативна дисципліна циклу фундаментальної підготовки. Формування спеціальних (загальних, фахових) компетенцій
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	2/60
<i>Курс</i>	1
<i>Семестр</i>	1
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	2
<i>Обсяг кредитів</i>	2
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	60
<i>Аудиторні</i>	28
<i>Модульний контроль</i>	4
<i>Семестровий контроль</i>	
<i>Самостійна робота</i>	28
<i>Форма семестрового контролю</i>	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомлення студентів з особливостями майбутньої професії, її змістом та завданнями фінансової діяльності, особливостями організації підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування.

Завдання:

- ознайомити студентів з основними положеннями про організацію вищої освіти України та її особливостями у ВНЗ, надати стислу інформацію про Болонський процес;
- ознайомити студентів із загальними питаннями Державного стандарту вищої освіти в Україні та організаційно-методичним підґрунтям навчання у ВНЗ;
- ознайомити з особливостями організації навчальної, науково-дослідницької, самостійної і виховної роботи у ВНЗ, на відповідному факультеті, на випусковій кафедрі;
- охарактеризувати новітні інноваційні та комп'ютерні технології, методи активізації навчання під час проведення лекційних, семінарських занять, практикумів, поточного та підсумкового контролю знань, державної діагностики якості підготовки студентів;
- визначити місце та роль фахівця з фінансів, банківської справи та страхування;
- надати студентам стислий огляд змісту освітньо-професійної програми фахівця відповідного професійного спрямування з фінансів, банківської справи та страхування, та ознайомити з діяльністю.

3. Результати навчання за дисципліною

Вміти працювати як самостійно, так і в команді; вміти демонструвати абстрактне мислення, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; здатність демонструвати

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		сем.	пр.	м.к.	с.р.	
Змістовий модуль I Основи фінансів						
Тема 1. Система підготовки фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування	10	2	3			7
Тема 2. Сутність, необхідність і функції фінансів. Фінансова система України	15	2		4		7
Разом за змістовим модулем 1	27	4	3	4	2	14
Змістовий модуль II Банківська справа та страхування						
Тема 3. Становлення та розвиток банківська система України	14	2	3	4		7
Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України	17	2		6		7
Разом за змістовим модулем 2	33	4	3	10	2	14
Усього годин	60	8	6	14	4	28

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I Основи фінансів

Тема 1. Система підготовки фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування

Система вищої освіти України. Система вищої освіти України. Управління у сфері вищої освіти. Європейська кредитно-трансферна й акумулююча система організації навчального процесу (ECTS). Характерні особливості Європейської кредитно-трансферної акумулюючої системи (ECTS). Загальні умови використання (ECTS). Шкала оцінювання (ECTS). Забезпечення якості вищої освіти і науки шляхом розвитку незалежної системи забезпечення якості вищої освіти. Нормативно-правове забезпечення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти. Структурно-логічна схема підготовки фахівця.

Тема 2. Сутність, необхідність і функції фінансів. Фінансова система України

Поняття фінансів. Передумови виникнення фінансів. Сутність і відмінні ознаки фінансів. Функції фінансів. Призначення та роль фінансів. Фінансова система. Фінансова політика і фінансовий механізм. Принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи. Організаційні основи функціонування фінансової системи. Фінансова політика як важлива складова економічної політики держави. Фінансовий механізм і його елементи.

Змістовий модуль II Банківська справа та страхування

Тема 3. Становлення та розвиток банківська система України.

Становлення банківської системи України. Сутність банківської діяльності. Витоки виникнення. Функції банків. Небанківські фінансово-кредитні установи. Страхувальні компанії. Пенсійні фонди. Ломбарди. Лізингові компанії. Факторингові компанії. Інвестиційні фонди. Національний банк і його операції. Створення та організації діяльності комерційних банків.

Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України.

Зміст страхування як економічної категорії. Принципи функціонування страхової системи: Функції страхування. Роль страхування в економічній системі суспільства. Класифікація страхування за об'єктами та видами небезпек. Найістотніші класифікаційні ознаки. Розвиток форм і видів страхування. Страхувальний ринок та державне регулювання

страхової діяльності. Необхідність та соціально-економічна природа страхового ринку.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	1	8	8
2.	Відвідування семінарських занять	1	6	6
3	Відвідування семінарських занять	1	14	14
4	Робота на практичних заняттях	10	7	70
5	Робота на семінарських заняттях (доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	10	3	30
6	Модульні контрольні роботи	25	2	50
7	Написання тестових перевірних робіт	10	3	30
8	Самостійна робота (4 робіт по 5 балів)	5	4	20
9	Підсумковий рейтинговий бал			228/2,28

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом самостійної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Вступ до спеціальності» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. Орієнтовна структура ІНДЗ – титульна сторінка, мета ІНДЗ, план ІНДЗ, розділи (I, II, ...), висновки ІНДЗ, додатки (якщо вони є), список рекомендованої літератури. Система оцінювання ІНДЗ подається викладачеві, який проводить заняття з даної дисципліни. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин). Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 6.1 і 6.2.

Таблиця 6.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів

6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 6.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	0-14	Незадовільно

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Основні витoki та періоди становлення освіти в Україні.
2. Основні витoki та періоди становлення освіти у світі.
3. Соціально-історичні етапи розвитку вищої освіти в Україні.
4. Становлення та розвиток вищого навчального закладу (на вибір студента).
5. Основні тенденції розвитку вищої школи в Україні на початку третього тисячоліття.
6. Державна політика у галузі вищої освіти в Україні.
7. Університетська освіта в Україні.
8. Нормативно-законодавча база освіти в Україні.
9. Структура освіти України.
10. Освітньо-кваліфікаційні рівні освіти.
11. Мета, принципи та завдання вищої освіти в Україні.
12. КУБГ – вищий навчальний заклад IV рівня акредитації.
13. Етапи входження України в Болонський процес.
14. Навчання в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП).
15. Вищий навчальний заклад та його структурні підрозділи.
16. Основні правила роботи студента з персональним комп'ютером.
17. Основні правила роботи студента у бібліотеці.
18. Основні правила роботи студента з книгою.
19. Режим та гігієна праці студента.
20. Безпека життєдіяльності студентської молоді.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Підсумковий модульний контроль проводиться по закінченню кожного змістового модуля і має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з конкретної теми (набору тем, циклу тощо). Підсумковий модульний контроль знань студентів здійснюється у формі усного опитування або письмового експрес-контролю з використанням роздрукованих завдань або комп'ютерного тестування. Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання знань студентів за модульну контрольну роботу

Кількість балів	Критерії оцінювання
22-25	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
18-21	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та

Кількість балів	Критерії оцінювання
	практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
12-17	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
7-12	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-6	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік (диференційований залік) – це вид семестрового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу дисципліни оцінюється за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому семінарському занятті. Оцінка з дисципліни виставляється студентам, яким зараховані усі змістовні модулі. До кількості балів, яку студент набрав з дисципліни можуть додаватися заохочувальні бали за публікації наукових робіт, участь в наукових конференціях за профілем дисципліни тощо. Загальна кількість балів не може перевищувати 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 6 год.,

практичні заняття – 12 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I Основи фінансів			Змістовий модуль II Банківська справа та страхування					
Тижні	I	II	III	IV		V	VII		VIII
Теми лекцій	Тема 1. Система підготовки фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування Тема 2. Сутність, необхідність і функції фінансів. Фінансова система України			Тема 3. Становлення та розвиток банківська система України Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України					
Теми семінарських занять		Тема 1. Система підготовки фахівців у сфері фінансів,	Тема 2. Сутність, необхідність і функції фінансів. Фінансова система України		Тема 3. Становлення та розвиток банківська система України				
Теми практичних занять		Тема 2. Сутність, необхідність і функції фінансів. Фінансова система України	Тема 2. Сутність, необхідність і функції фінансів. Фінансова система України		Тема 3. Становлення та розвиток банківська система України Тема 3. Становлення та розвиток банківська система України Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України	Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України	Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України	Тема 4. Сутність, принципи, роль та функції страхування. Страхувальний ринок України	
СР	(10 балів)			(10 балів)					
	Модульна к.р. №1 25 балів			Модульна к.р. №2 25 балів					
Загальна кількість балів – 164									

8. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556 – УП.–Відомості Верховної ради 2014, №37-38, ст.2004.
2. Закон України “Про страхування” № 85/96 від 07.03.96 зі змінами та доповненнями
3. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Закон України від 1 липня 2004 року (зі змінами) // www.rada.gov.ua
4. Банківська справа: Теорія і практика: Навч. посібник / С. М. Подік, В. І. Ігнатенко; За ред. С. М. Подіка. - К.: ФАДА, ЛТД, 2016.
5. Банківська справа / За ред. Р. І. Тиркала. - Тернопіль: Карт-бланш, 2011.-316 с.
6. Банківські операції: Підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: КНЕУ, 2012. - 476 с.
7. Бугрій М. І. Основи фінансово-банківських розрахунків: Методичні вказівки. - Л.: Вид-во Львівського НУ ім. Ів. Франка, 2011. - 149 с.
8. Бирюков А.Г. К оценке бюджетной обеспеченности регионов // Финансы. – 2009. – № 4. – С. 10-13.
9. Буковинський С.А. Удосконалення вирівнювання фінансового забезпечення територіальних громад. // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 80-84.
10. Буковинський С.А. Шляхи розвитку бюджетної системи України // Фінанси України. – 2008. – № 9. – С. 3-8.
11. Буряк П.Ю. Міжбюджетні відносини та перспективи формування місцевих бюджетів // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 14-24.
12. Буряковський В.В. Роль податків у наповненні бюджетів усіх рівнів // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 78 – 82.
13. Буряченко А.Є. Світовий досвід надання бюджетних трансфертів місцевим органам влади // Збірник наукових праць. Науковий вісник Академії ДПС. – 2011. – № 1. – С. 162-170.
14. Бюджетна система України: Навч. посібник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / С.І. Юрій, Й.М. Бескид та ін. – К.: НІОС, 2010. – 400 с.
15. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / В.М. Опарін, В.І. Малько, С.Я. Кондратюк – К.: КНЕУ, 2010. – 206 с.
16. Василенко Л.И., Бабиш П.С. Місцеві фінанси і фінансова незалежність // Фінанси України. – 2008. – № 8. – С. 112-117.
17. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Навч. посібник для студентів екон. спец. вузів. – К.: Вища шк., 2007. – 383 с.
18. Василишин М.М. Формування місцевих бюджетів та обґрунтування міжбюджетних відносин // Фінанси України. – 2001. – № 7. – С. 125-129.
19. Єпіфанов А.О., Сало І.В., Д'яконова І.І. Бюджет і фінансова політика України: Навч. посібник для студ. екон. фак. вузів. – К.: Наукова думка, 2007. – 302 с.
20. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – Л.: Вид-во Львів, ун-ту «Львівська політехніка», 2006. – 384 с.
21. Калініченко І., Романенко В. Регіональна диференціація в економіці України // Економіка України. – 2011. – № 6. – С. 78-81.
22. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) // Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: НІОС, 2009. – 381 с.
23. Колодій С.Ю. Децентралізація бюджетної системи та економічне зростання // Фінанси України. – 2001. – № 3. – С. 63-69.
24. Кравченко В.І. Фінанси місцевих органів влади України. Основи теорії та практики // НДФІ при Міністерстві фінансів України. – К., 2007. – 276 с.

25. Кравченко В.І. Теоретичні проблеми організації внутрішніх міжурядових фінансових відносин в Україні // Наук. праці НДФІ. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 8-14.
26. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: Навч. посібник. – К.: Знання, 2009. – 487 с.
27. Криниця С.О. Зміцнення фінансової бази місцевого і регіонального самоврядування // Фінанси України. – 2008. – № 2. – С. 38-47.
28. Мітюков І. О. Бюджетна реформа й основні напрями удосконалення бюджетної політики // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 3-16.
29. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави. – К.: НІОС, 2008. – 175 с.
30. Пасічник Ю. В. Бюджетна система: Навч. посібник для студентів екон. спец. вузів. – Черкаси: Відлуння, 2009. – 375 с.
31. Про бюджетну систему України: Закон України від 29 черв. 1995р. // Голос України. – 1995. – 18 лип.
32. Про заходи щодо упорядкування бюджетних видатків: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лют. 1998 р. № 191 // Збір. законодавства України. – 1998. – № 6.
33. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. // Уряд. кур'єр. – 1997. – 14 черв.
34. Про місцеві податки і збори: Декрет Кабінету Міністрів України від 20 трав. 1993 р. № 56-93 // Голос України. – 1993. – 11 черв.
35. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 1999 р. // Уряд. кур'єр. – 1999. – 15 трав. – № 89. – С. 5-7.
36. Тарангул Л. Основні напрями удосконалення законодавчої бази оподаткування місцевими податками і зборами // Економіст. – 2011. – № 3. – С. 18-20.
37. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2009. – 164 с.
38. Фінанси: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / О.Р. Романенко, С.Я. Огородник, М.С. Зязюн. – К.: КНЕУ, 2009. – 107 с.
39. Финансы: Учебник / В.М. Родионова, Ю.Я. Вавилов, Л.И. Гончаренко и др. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 432 с.
40. Финансы: Учеб. пособие для студ. экон. направлений и спец. вузов / Под. ред. А. М. Ковалевой. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 432 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт/ - Режим доступу до електронних документів: <http://portal.rada.gov.ua/rada/>.
2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. Режим доступу: <http://uainsur.com>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.minfin.gov.ua/>.
5. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/>
6. Урядовий портал: Нормативно-правова база. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України: Журнал "Фінанси України": анотації статей. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
8. Національний банк України - Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> -